

FACTSHEET ARBEIDSMARKTREGIO ZWOLLE

Zorg en welzijn

COLOFON

Uitgave

Etil B.V.

Datum

November 2020

Auteur

Arbeidsmarkt en Onderwijs

Adresgegevens

Etil research group

Arendstraat 10

6135 KT Sittard

Telefoon 043 350 6280

www.etil.nl

arbeidsmarktinzicht@etil.nl

INHOUDSOPGAVE

INLEIDING	4
WERKGELEGENHEID	7
KENMERKEN WERKENDEN	8
ARBEIDSMARKTSPANNING.....	13
SPANNINGSINDICATOR VOOR DE BEROEPEN IN DE SECTOR ZORG EN WELZIJN.....	14
VACATURES	16
DEELNAME OPLEIDINGEN	17
ONBENUT ARBEIDSPOTENTIEEL	18

BELANGRIJKSTE INZICHTEN

- Het aantal arbeidsplaatsen in Zorg en welzijn in arbeidsmarktregio Zwolle is per saldo vooral gestegen. De prognoses t/m 2023 laten ook een forse stijging in het aantal arbeidsplaatsen zien.
- Sociaal werkers, verzorgenden en (gespecialiseerd) verpleegkundigen vormen de grootste beroepsgroepen in de sector. Al deze groepen namen tussen 2018 en 2019 in omvang toe.
- De arbeidsmarkt voor beroepen in Zorg en welzijn in arbeidsmarktregio Zwolle is 'krap'.
- Werkenden in de sector zijn relatief iets ouder, maar hebben ook vaker een vast dienstverband. De sector kent relatief een erg hoog aandeel deeltijdwerkers (20 – 35uur).
- Het aantal mbo- en hbo-studenten in voor de sector relevante opleidingen, stijgt sinds 2015.

INLEIDING

Het is van groot belang dat de zorg toegankelijk, goed en betaalbaar is, maar het wordt steeds lastiger om dit te realiseren. Door de vergrijzing stijgt namelijk niet alleen het aantal mensen dat intensievere zorg nodig heeft, maar neemt ook het aantal beschikbare arbeidskrachten af. Bovendien kunnen de personeelstekorten leiden tot hogere lonen, waardoor de betaalbaarheid van de zorg in het geding komt^{1 2}. Daarnaast is de zorg in 2020 nog verder onder druk komen te staan, als gevolg van de coronacrisis³.

De effecten van deze crisis zijn ook zichtbaar als we naar de arbeidsmarktspanning van de sector Zorg en welzijn in arbeidsmarktregio Zwolle kijken. Deze was namelijk al hoog en is in het eerste kwartaal van 2020 slechts marginaal afgenomen ten opzichte van het vierde kwartaal van 2019. Dit terwijl verschillende sectoren in deze periode juist met een sterkere daling te maken hadden⁴. De verschillen tussen beroepsgroepen binnen de sector zijn echter groot. Zo is de arbeidsmarkt in het eerste kwartaal van 2020 erg krap voor verpleegkundigen, terwijl deze voor maatschappelijk werkers in balans is. Hiermee volgt arbeidsmarktregio Zwolle de landelijke trend.

Gezien de plotselinge omslag in de sector als gevolg van het coronavirus, is er grote behoefte aan cijfers én een analyse van de belangrijkste trends en ontwikkelingen die de arbeidsmarkt van de sector Zorg en welzijn beïnvloeden. Actuele, onderbouwde informatie is een absolute voorwaarde om effectief te kunnen reageren en anticiperen. Deze sectorale factsheet levert hieraan een belangrijke bijdrage.

Toelichting factsheet

Het is van belang om te onthouden dat als we naar de sector Zorg en welzijn verwijzen in deze factsheet, de cijfers van bijbehorende grafieken gebaseerd zijn op een combinatie van de sectoren Zorg en Welzijn (SBI-indeling 2008, update 2019). Daarnaast staat bij grafieken die sectoren of beroepsgroepen omschrijven, dikwijls het label 'Totaal'. Deze categorie omvat alle mogelijke sectoren of beroepsgroepen. In het geval van beroepsgroepen betekent dit dus dat deze categorie niet beperkt is tot de beroepsgroepen die in de grafiek getoond worden.

In deze factsheet komen ontwikkelingen aan bod die te maken hebben met de arbeidsmarkt voor de sector Zorg en welzijn in de arbeidsmarktregio Zwolle. De arbeidsmarktregio Zwolle (13 gemeenten) vormt de kern van economische regio Zwolle (22 gemeenten) en de resultaten zijn om deze reden in bepaalde mate ook van toepassing op de economische regio Zwolle.

Hoewel deze factsheet al een uitgebreid beeld schetst van de sector, kunt u op ons dashboard voor Zorg en welzijn in RegioPlus-arbeidsmarktregio Zwolle (www.wgv.arbeidsmarktinbeeld.nl) en onze coronamonitor (www.arbeidsmarktinzicht.nl/coronamonitor), nog meer actuele informatie vinden omtrent de impact van de coronacrisis op de sector, de regionale economie en -arbeidsmarkt.

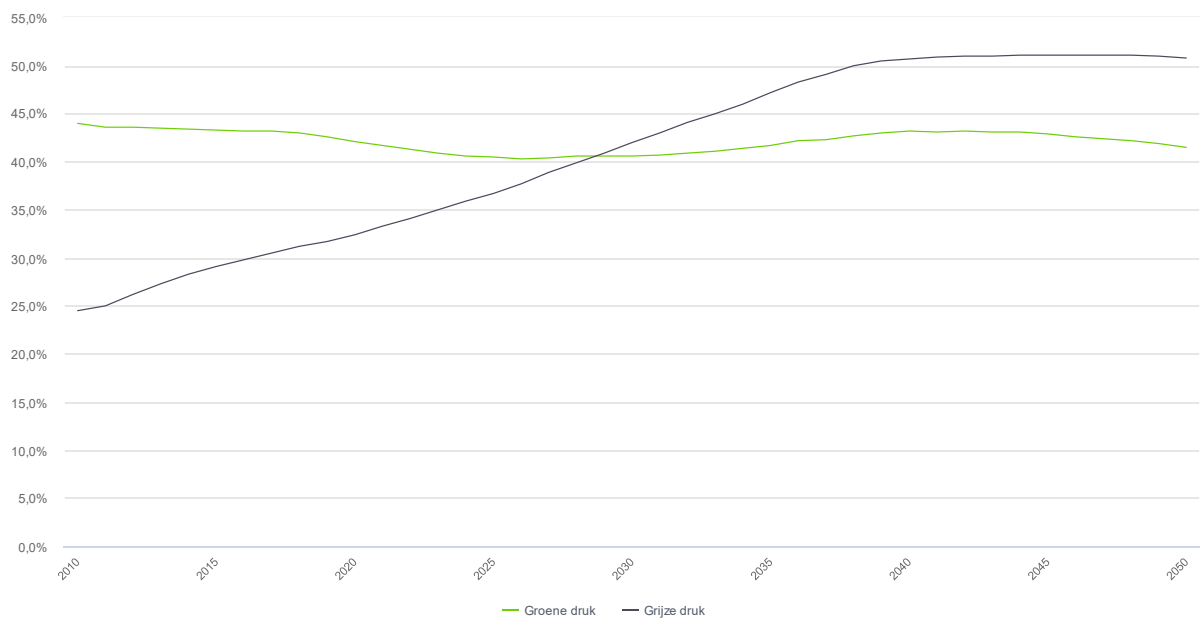
¹ Algemene Rekenkamer, Factsheet Zorg: <https://www.rekenkamer.nl/publicaties/publicaties/2017/04/11/zorg>

² CBS, Zorguitgaven stegen in 2019 met 5,2 procent: <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2020/24/zorguitgaven-stegen-in-2019-met-5-2-procent>

³ AD, Zorgpersoneel uitgeput door coronacrisis: <https://www.ad.nl/binnenland/zorgpersoneel-uitgeput-door-coronacrisis-ze-behandelen-je-echt-als-dienstmeid~aa3452b9/>

⁴ Zie bijvoorbeeld de factsheets over de sectoren transport en logistiek, of techniek en energietransitie.

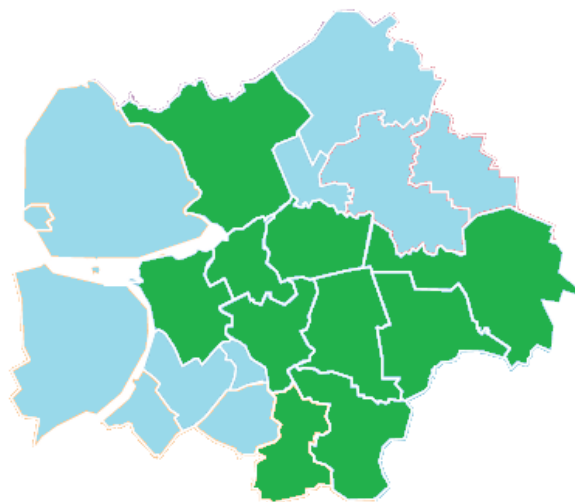
Figuur 1 Groene en grijze druk in de zorg, RegioPlus-arbeidsmarktregio Zwolle

Bron: CBS AZW

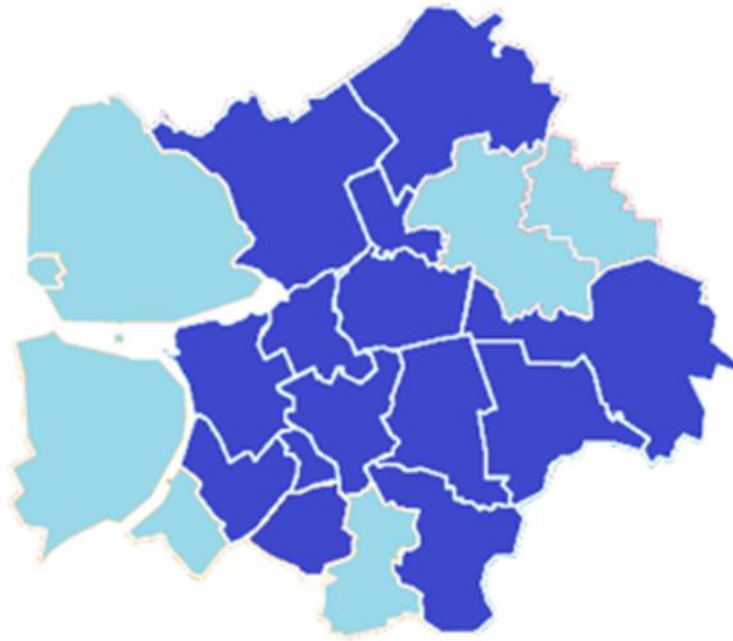
De groene druk is de verhouding tussen het aantal personen van 0 tot 20 jaar en het aantal personen van 20 tot 65 jaar. Dit cijfer geeft inzicht in de verhouding van de jeugd tot het werkende deel van de bevolking. De grijze druk is de verhouding tussen het aantal personen van 65 jaar of ouder en het aantal personen van 20 tot 65 jaar. Dit cijfer geeft inzicht in de verhouding van de ouderen tot het werkende deel van de bevolking. De grijze en groene druk zijn van belang, omdat deze laten zien dat de toestroom van nieuwe, jonge werknemers waarschijnlijk niet voldoende zal zijn om aan de zorgvraag te voldoen die ontstaat door de veel sterker toenemende vergrijzing. Het is daarom van belang om te investeren in het behoud en opleiding van werknemers.

Figuur 2 RegioPlus-arbeidsmarktregio Zwolle (Groen) en de economische regio Zwolle, ook bekend als Regio Zwolle (lichtblauw)

De RegioPlus-arbeidsmarktregio Zwolle is één van de 28 zorgregio's die zijn aangesloten bij samenwerkingsverband RegioPlus (www.RegioPlus.nl).

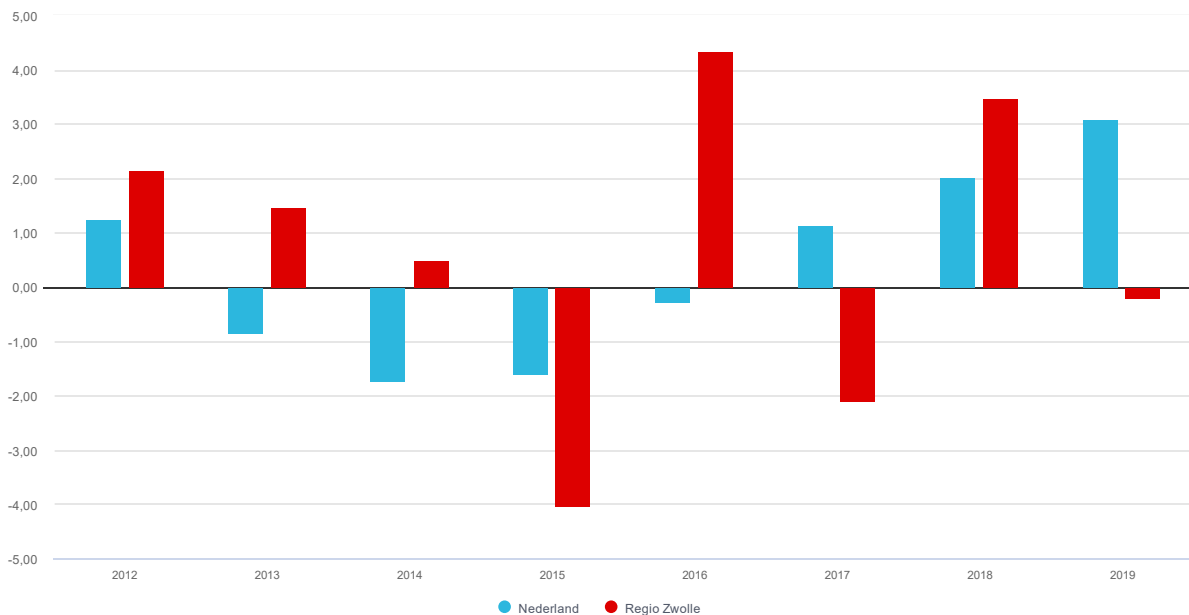
Figuur 3 Arbeidsmarktregio Zwolle(donkerblauw) en economische regio Zwolle, ook bekend als Regio Zwolle (lichtblauw)

WERKGELEGENHEID

In vergelijking met Nederland werken er in arbeidsmarktregio Zwolle relatief veel mensen in de sector Zorg en welzijn, gezien de specialisatiegraad van 105 (welzijn) en 107 (zorg) ⁵. Dit wil zeggen dat er in arbeidsmarktregio Zwolle respectievelijk 7% en 5% meer arbeidsplaatsen in Zorg en welzijn zijn dan je op basis van de omvang van de beroepsbevolking zou verwachten.

Figuur 4 Mutatie (%) aantal arbeidsplaatsen in de sector Zorg en welzijn ten opzichte van voorgaand jaar, arbeidsmarktregio Zwolle en Nederland

Bron: LISA

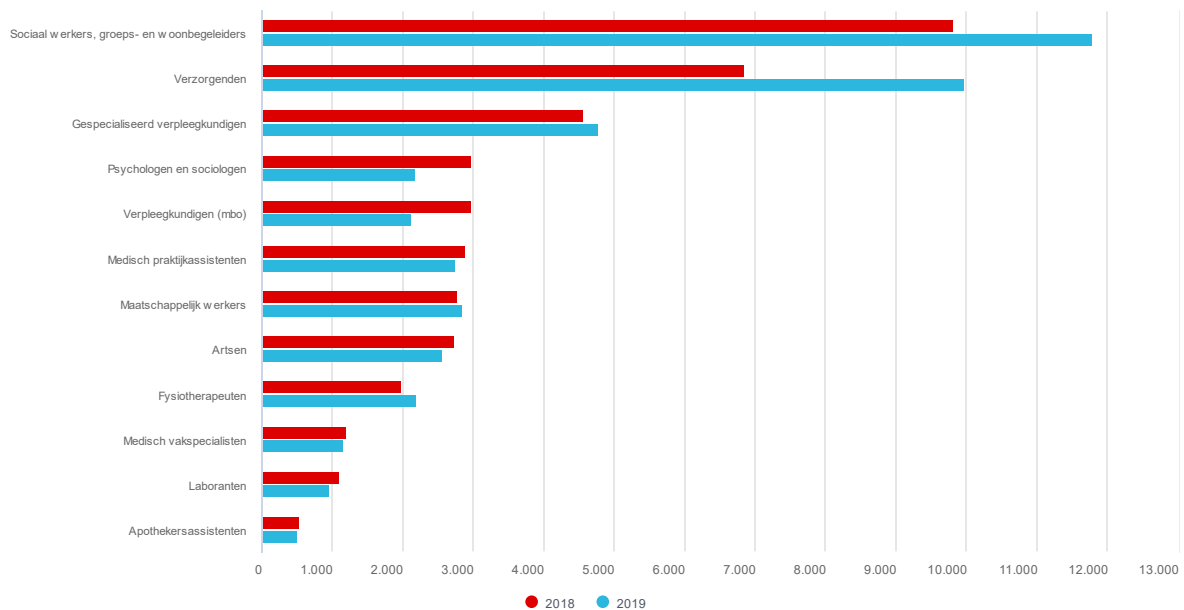
De werkgelegenheid in de sector Zorg en welzijn kende in 2015 een dip. In arbeidsmarktregio Zwolle was in 2016 sprake van groei, maar in 2017 kromp de werkgelegenheid weer. Deze krimp is een vertekening van de werkelijke ontwikkeling, omdat er in 2016 een administratieve verschuiving (geen daadwerkelijke) van werkgelegenheid heeft plaatsgevonden, doordat een groot bedrijf in de thuiszorg is verhuisd naar een andere regio buiten arbeidsmarktregio Zwolle. Op nationaal niveau is er vanaf 2017 een stijging te zien in de werkgelegenheid. In arbeidsmarktregio Zwolle volgde na een flinke stijging in 2018, een lichte daling in 2019.

⁵ Specialisatiegraad: Indicator die aangeeft of een sector in een regio meer of minder dan een gemiddeld aantal arbeidsplaatsen heeft in vergelijking met Nederland. Het regionale aandeel van arbeidsplaatsen in een sector wordt afgezet tegen het nationale aandeel van die sector. Als het aandeel in de sector op regionaal niveau hetzelfde is als op nationaal niveau dan is de specialisatiegraad 100. Is het regionale aandeel lager dan het nationale aandeel, dan is de score lager dan 100 (ondervertegenwoordiging) en bij een hoger aandeel is de specialisatiegraad hoger dan 100 (oververtegenwoordiging)

KENMERKEN WERKENDEN

Van de werkenden in Zorg en welzijn zijn een aantal kenmerken bekend, zoals beroepsgroep, leeftijdsverdeling, opleidingsniveau en aantal uren volgens contract. In de figuren 5 t/m 9.2 zullen we voor deze vier kenmerken de actuele stand van zaken, trends en ontwikkelingen bespreken voor arbeidsmarktregio Zwolle in relatie tot het Nederlands gemiddelde.

Figuur 5 Werkenden in de sector Zorg en welzijn naar beroepsgroep, arbeidsmarktregio Zwolle

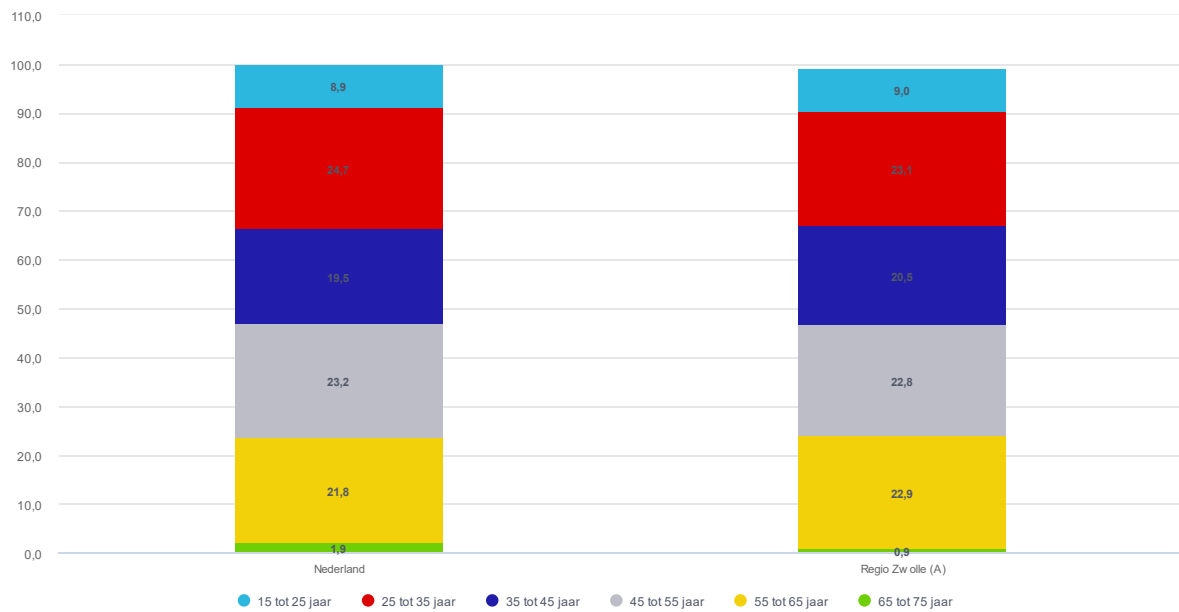

Bron: CBS microdata

Met bijna 12.000 werkenden, vormen sociaal werkers, groeps- en woonbegeleiders de grootste beroepsgroep. Op de tweede plek staan de verzorgenden, met 9.950 werkenden. In beide beroepsgroepen nam het aantal werkenden t.o.v. 2018 fors toe.

Bij de gespecialiseerd verpleegkundigen, met zo'n 4.800 werkenden op plaats drie, bleef het aantal werkenden relatief stabiel. Bij de psychologen en sociologen, en bij de verpleegkundigen op mbo niveau nam het aantal werkenden af van bijna 3.000 naar zo'n 2.100 per beroepsgroep. Voor medisch praktijkassistenten, maatschappelijk werkers, artsen en fysiotherapeuten geldt dat het aantal arbeidsplaatsen vrij stabiel bleef tussen 2018 en 2019.

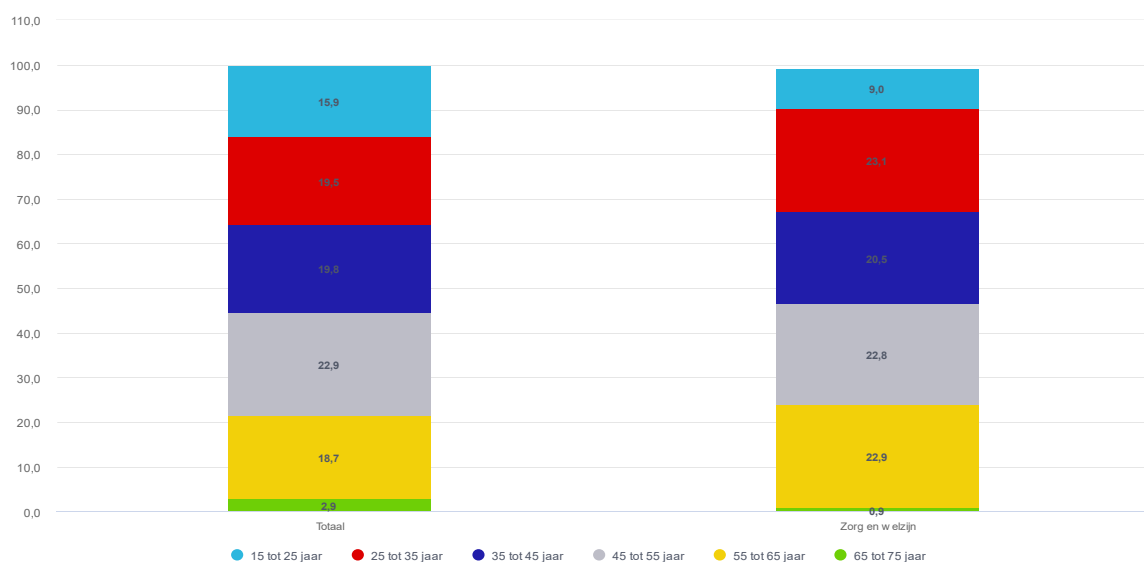
Figuur 6.1 Werkenden in de sector Zorg en welzijn naar leeftijd, arbeidsmarktregio Zwolle en Nederland, 2019

Bron: CBS microdata

In vergelijking met Nederland, is het aandeel werkenden per leeftijdscategorie ongeveer gelijk. 47% procent van alle werkenden in de sector Zorg en welzijn is in arbeidsmarktregio Zwolle 45 jaar of ouder. 24% is ouder dan 55 jaar, en 1% is ouder dan de traditioneel pensioengerechtigde leeftijd van 65.

Figuur 6.2 Werkenden naar leeftijd, totaal en sector Zorg en welzijn, arbeidsmarktregio Zwolle, 2019

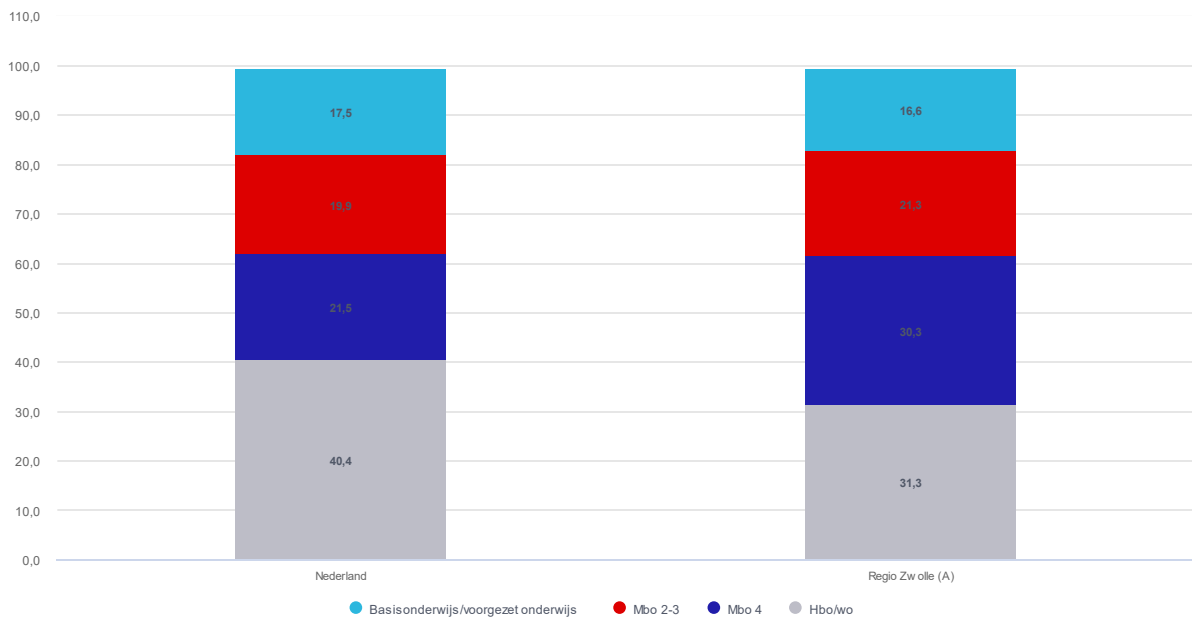

Bron: CBS microdata

Ten opzichte van het totaal van alle sectoren is de sector Zorg en welzijn in arbeidsmarktregio Zwolle relatief vergrijsd. 47% van alle werkenden in de sector is 45 jaar of ouder, terwijl dit gemiddeld maar 44% is. Vooral het cohort 55 – 65 jarigen in Zorg en welzijn is relatief groot

(23%) ten opzichte van de werkenden in alle sectoren samen (19%). Het aandeel jongeren tot 25 jaar is met 9% juist weer fors lager dan het gemiddelde van 16%.

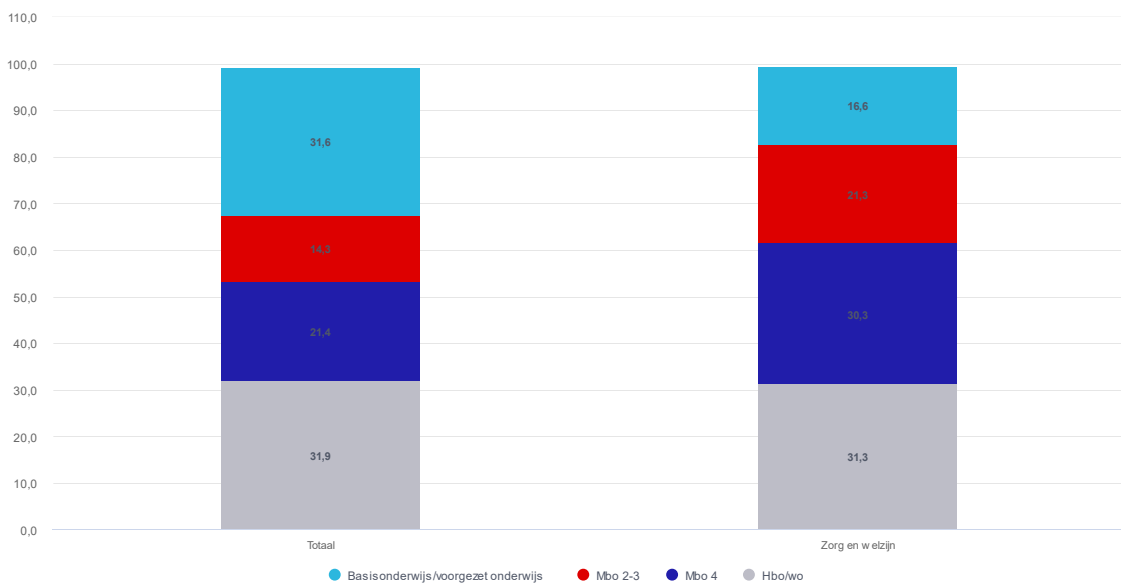
Figuur 7.1 Werkenden in de sector Zorg en welzijn naar opleidingsniveau, arbeidsmarktregio Zwolle en Nederland, 2019

Bron: CBS microdata

De sector Zorg en welzijn in arbeidsmarktregio Zwolle is relatief minder hoog opgeleid dan landelijk. Op nationaal niveau is de groep werkenden met een hbo-/wo-opleiding veruit het grootst. Het aandeel werkenden met een dergelijke opleiding is bijna 10 procentpunt lager in arbeidsmarktregio Zwolle. In arbeidsmarktregio Zwolle zijn er verhoudingsgewijs veel meer werkenden met een mbo-opleiding op niveau 4. De aandelen werkenden zonder startkwalificatie of met een mbo 2/3 opleiding is vrijwel gelijk.

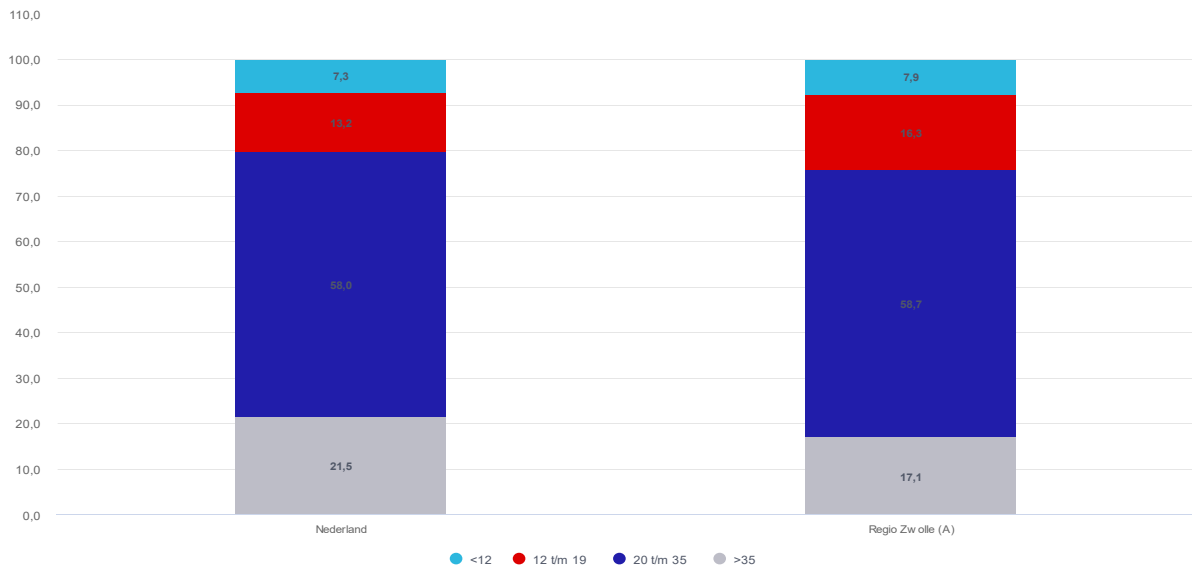
Figuur 7.2 Werkenden naar opleidingsniveau, totaal en sector Zorg en welzijn, arbeidsmarktregio Zwolle, 2019

Bron: CBS microdata

In vergelijking met het totaal van alle sectoren, is het aandeel werkenden met het opleidingsniveau mbo 2-3 en mbo 4 binnen Zorg en welzijn groter. Binnen Zorg en welzijn heeft tevens 83% van de werkenden een opleidingsniveau van mbo 2-3 of hoger. Voor het totaal van alle sectoren is dit 68%.

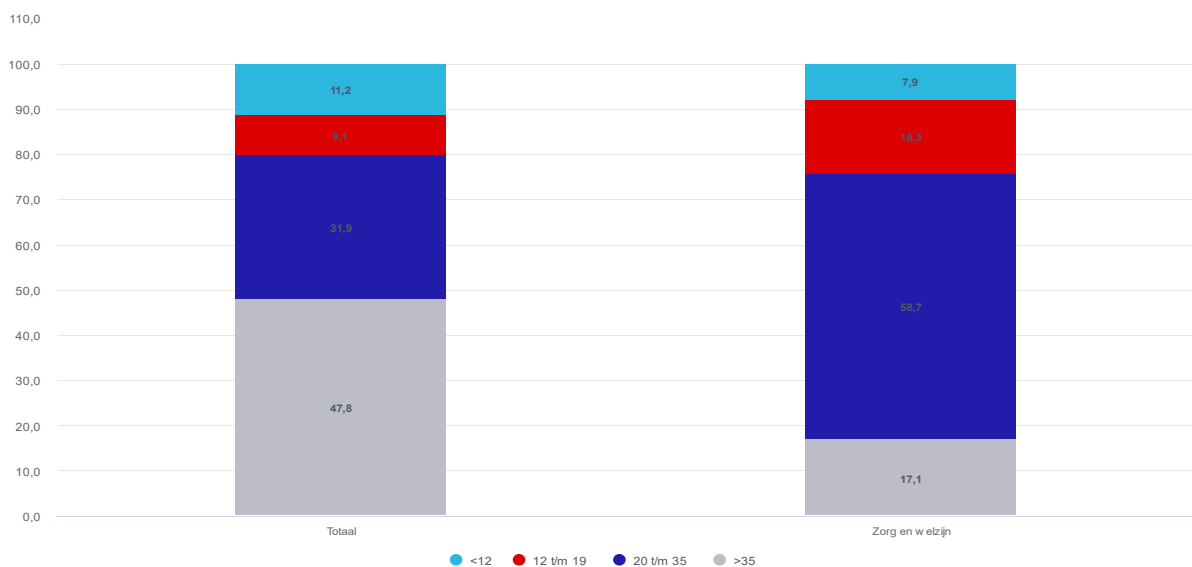
Figuur 8.1 Werkenden in de sector Zorg en welzijn naar dienstverband (uren per week), arbeidsmarktregio Zwolle en Nederland, 2019

Bron: CBS microdata

In de sector Zorg en welzijn komt een dienstverband met een deeltijdfactor 20 t/m 35 uren per week het vaakst voor. Het aandeel werkenden met een fulltime dienstverband ligt in Nederland gemiddeld hoger (22%) dan in arbeidsmarktregio Zwolle (17%). Dienstverbanden met een deeltijdfactor kleiner dan 12 uur komen niet zo vaak voor.

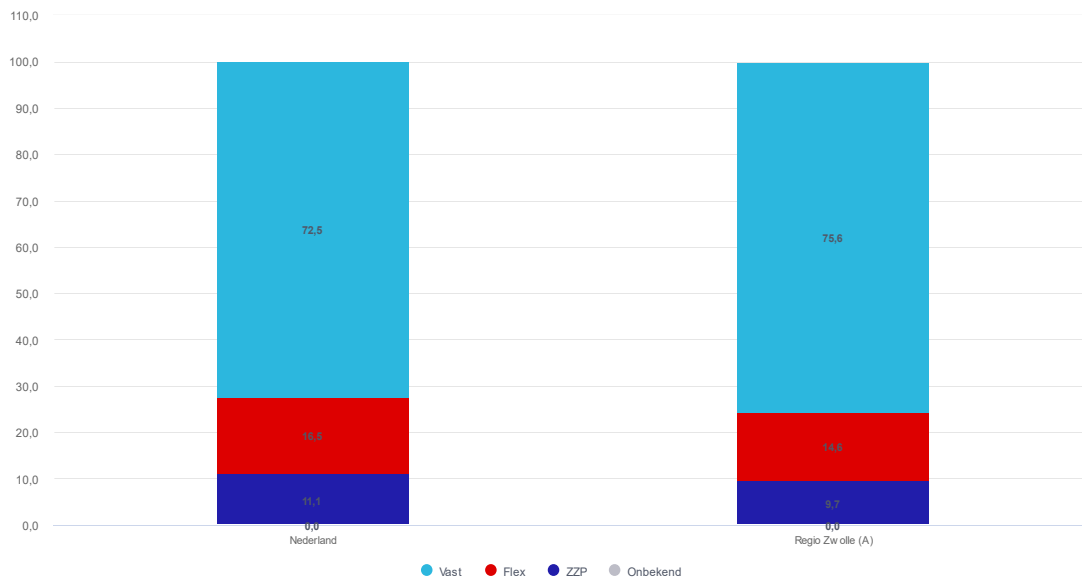
Figuur 8.2 Werkenden naar dienstverband (uren per week), totaal en de sector Zorg en welzijn, arbeidsmarktregio Zwolle, 2019

Bron: CBS microdata

Ten opzichte van het totaal van alle sectoren komen fulltime dienstverbanden relatief minder vaak voor in de sector Zorg en welzijn. Voor Nederland gemiddeld geldt hetzelfde.

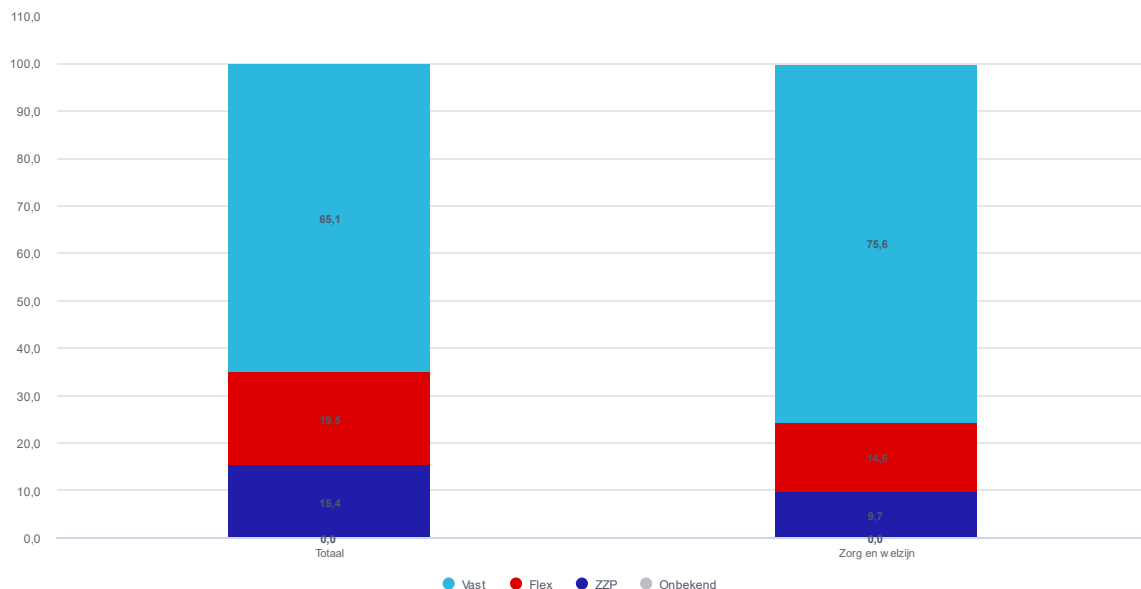
Figuur 9.1 Werkenden in de sector Zorg en welzijn naar type contract, arbeidsmarktregio Zwolle en Nederland, 2019

Bron: CBS microdata

In arbeidsmarktregio Zwolle hebben werkenden in de sector Zorg en welzijn relatief vaker een vast contract dan in de rest van Nederland. Voor de rest is de verdeling tussen vast, flex en zzp relatief gelijk.

Figuur 9.2 Werkenden naar type contract, totaal en sector Zorg en welzijn, arbeidsmarktregio Zwolle, 2019

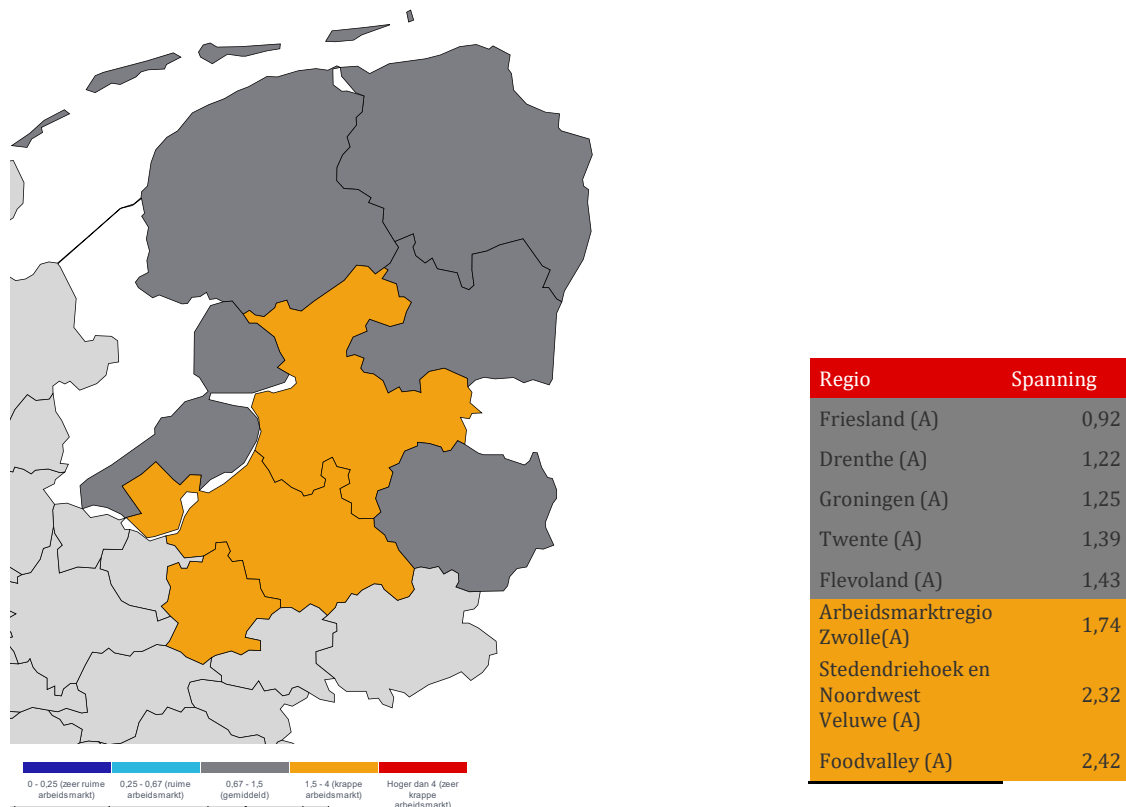
Bron: CBS microdata

In vergelijking met het totaal van alle sectoren in arbeidsmarktregio Zwolle, kent de sector Zorg en welzijn minder flexibele contracten en minder ZZP'ers, en juist een hoger aandeel vast contracten (76% vs. 65%). Ook hier zijn de verschillen tussen Zorg en welzijn en andere

sectoren groter dan de geografische verschillen tussen arbeidsmarktregio Zwolle en de rest van Nederland.

ARBEIDSMARKTSPANNING

Figuur 10 Spanningsindicator sector Zorg en welzijn, 2020 kwartaal 1

Bron: UWV

De arbeidsmarkt in arbeidsmarktregio Zwolle is krap voor de sector Zorg en welzijn. Dit geldt ook voor de arbeidsmarktregio's Foodvalley en Stedendriehoek en Noordwest Veluwe. Van de overige arbeidsmarktregio's is de arbeidsmarkt in balans (de spanning is gemiddeld) ⁶.

⁶ De spanningsindicator in de visualisaties kan een getal geven tussen 0 en oneindig. Hoe hoger het getal, hoe hoger de spanning op de arbeidsmarkt voor werkgevers. Er wordt uitgegaan van een indeling in vijf categorieën: zeer ruim, ruim, gemiddeld, krap en zeer krap. 0 tot 0,25: zeer ruim, 0,25 tot 0,67: ruim, 0,67 tot 1,5: gemiddeld, 1,5 tot 4,0: krap, 4,0 of meer: zeer krap.

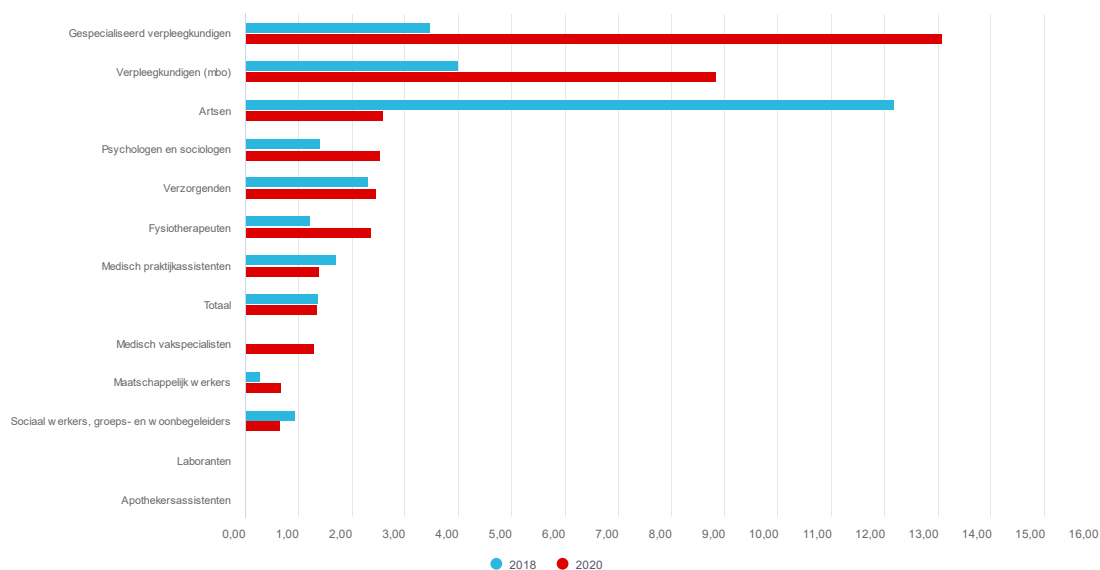
Beroepsklasse	Typering
ICT beroepen	zeer krap
Openbaar bestuur, veiligheid en juridische beroepen	krap
Technische beroepen	krap
Zorg en welzijn beroepen	krap
Bedrijfseconomische en administratieve beroepen	krap
Dienstverlenende beroepen	gemiddeld
Commerciële beroepen	gemiddeld
Transport en logistiek beroepen	gemiddeld
Managers	gemiddeld
Pedagogische beroepen	gemiddeld
Agrarische beroepen	gemiddeld
Creatieve en taalkundige beroepen	ruim

In bovenstaande tabel wordt de arbeidsmarktspanning vergeleken van diverse beroepsklassen.

SPANNINGSINDICATOR VOOR BEROEPEN IN DE SECTOR ZORG EN WELZIEN

In de onderstaande grafiek zien we een wisselend beeld qua ontwikkelingen van arbeidsmarktspanning. Bij verschillende beroepsgroepen is de arbeidsmarkt tussen het eerste kwartaal van 2018 en 2020 beduidend ruimer geworden, terwijl voor andere beroepsgroepen het tegenovergestelde geldt. Dat gezegd hebbende, is de arbeidsmarktspanning voor veel beroepsgroepen nog steeds (zeer) hoog in het eerste kwartaal van 2020.

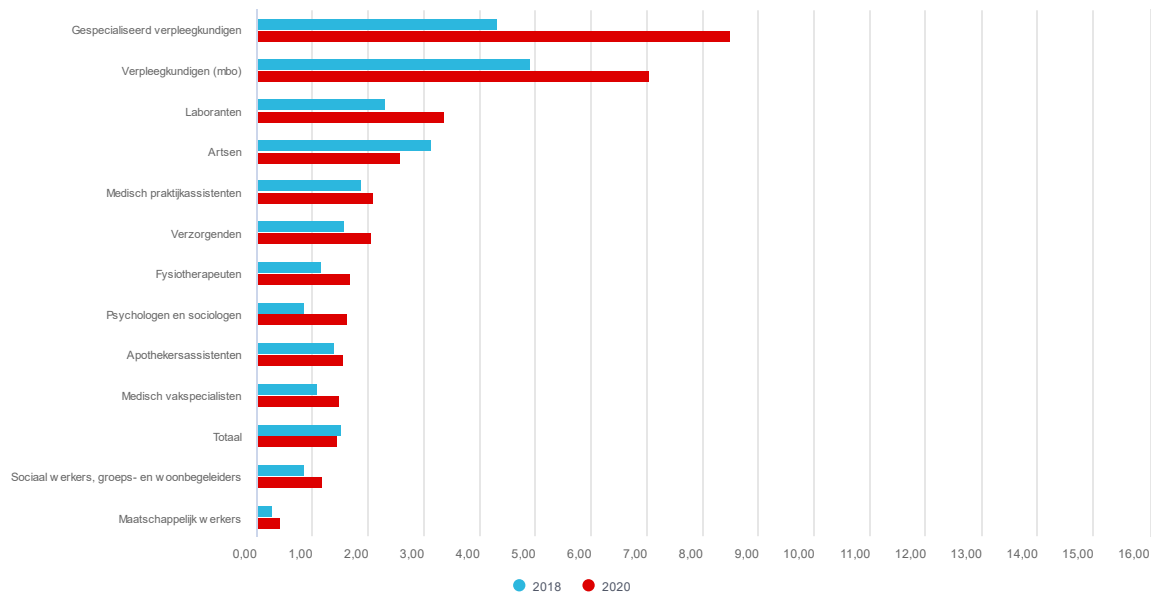
Figuur 11.1 Spanningsindicator naar beroepsgroep, arbeidsmarktregio Zwolle

Bron: UWV

In arbeidsmarktregio Zwolle is tussen het eerste kwartaal van 2018 en 2020 de arbeidsmarktspanning toegenomen voor o.a. de beroepsgroepen *gespecialiseerd verpleegkundigen*, en *verpleegkundigen (mbo)*. Vooral *gespecialiseerd verpleegkundigen* zijn erg gewild.

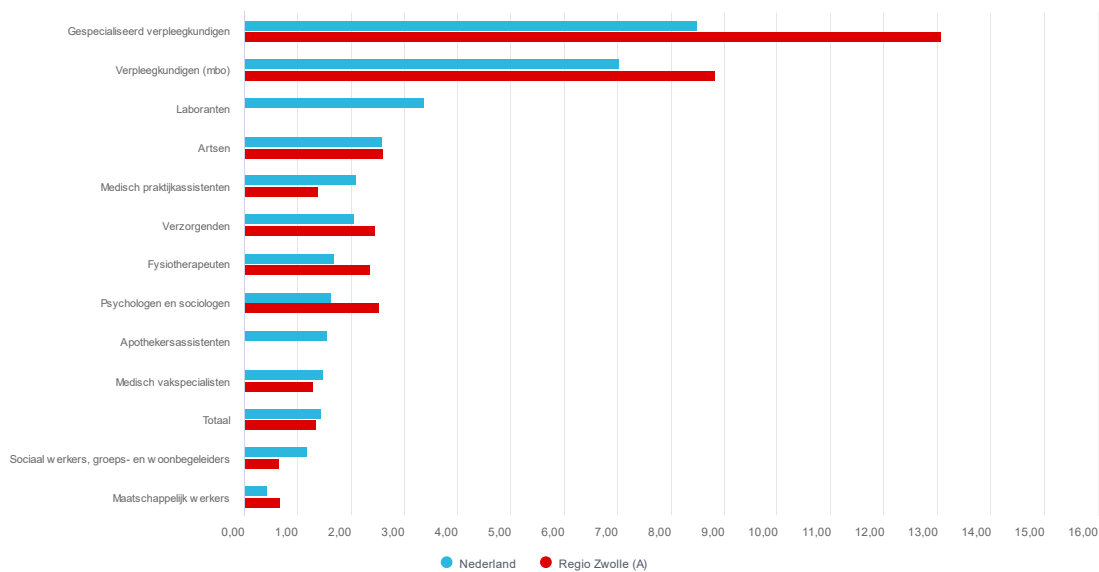
Figuur 11.2 Spanningsindicator naar beroepsgroep, Nederland

Bron: UWV

Op nationaal niveau zien we een soortgelijk beeld, hoewel de verschillen tussen 2018 en 2020 doorgaans minder groot zijn dan in arbeidsmarktregio Zwolle. Dit komt omdat op nationaal niveau (extreme) tekorten in de ene regio worden opgevangen door (ruimer) aanbod uit een andere regio.

Figuur 11.3 Spanningsindicator naar beroepsgroep, arbeidsmarktregio Zwolle en Nederland, 2020 kwartaal 1

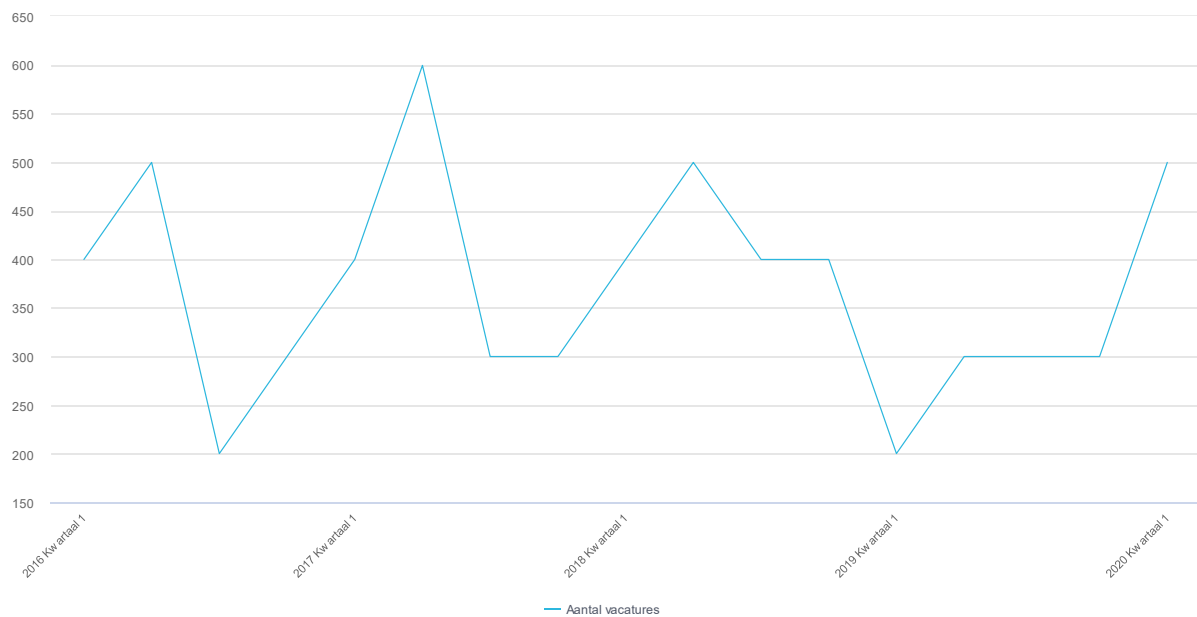
Bron: UWV

Arbeidsmarktregio Zwolle volgt de landelijke trend: als de landelijke arbeidsmarkt krap/ruim is, is de regionale arbeidsmarkt voor beroepsgroepen in Zorg en welzijn doorgaans ook krap, dan wel ruim.

VACATURES

Na een aantal jaren van krimp neemt sinds 2016 de werkgelegenheid in Zorg en welzijn weer toe. Het aantal openstaande vacatures in Zorg en welzijn is tussen het vierde kwartaal van 2019 en het eerste kwartaal van 2020 gestegen van 300 naar 500 in arbeidsmarktregio Zwolle.

Figuur 12 Openstaande vacatures in de sector Zorg en welzijn, arbeidsmarktregio Zwolle

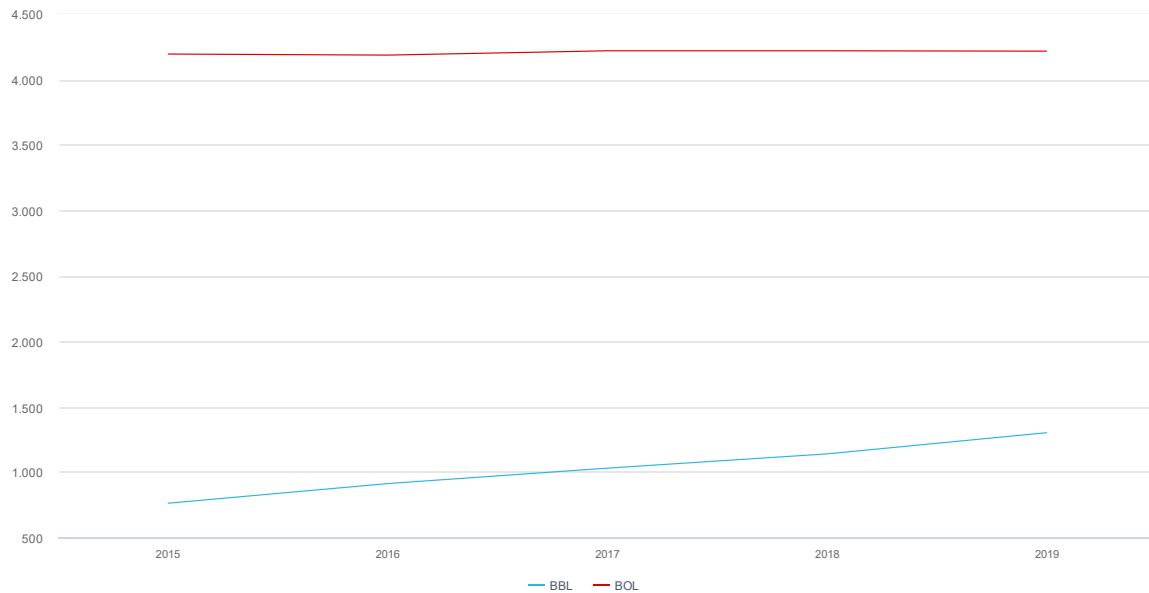
Bron: CBS

Op nationaal niveau zijn vooral vacatures voor verzorgend en verplegend personeel erg moeilijk te vervullen. Daarbij gaat het om verzorgenden (mbo 3) en verpleegkundigen (mbo 4 en hbo). Ook verpleegkundig specialisten zijn schaars.⁷

⁷ UWV, Moeilijk vervulbare vacatures 2019: <https://www.uwv.nl/overuwv/Images/moeilijk-vervulbare-vacatures-2019.pdf>

DEELNAME OPLEIDINGEN

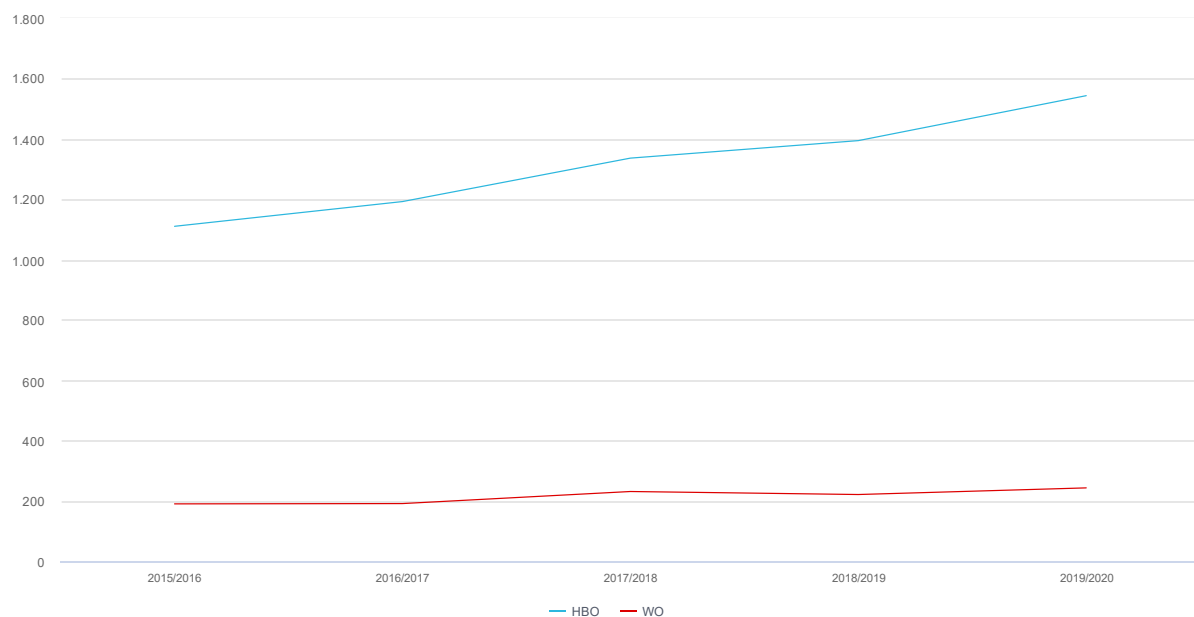
Figuur 13.1 Deelnemers mbo zorg- en welzijn-opleidingen, woonachtig in arbeidsmarktregio Zwolle

Bron: DUO

Het totaal aantal deelnemers aan mbo-opleidingen in de richting van de sector Zorg en welzijn is tussen 2015 en 2019 in arbeidsmarktregio Zwolle toegenomen van 4.960 naar 5.521. Het aantal BOL-studenten bleef nagenoeg stabiel, terwijl het aantal BBL-studenten gedurende de hele periode toenam.

Figuur 13.2 Deelnemers hbo en wo Gezondheidszorg, woonachtig in arbeidsmarktregio Zwolle

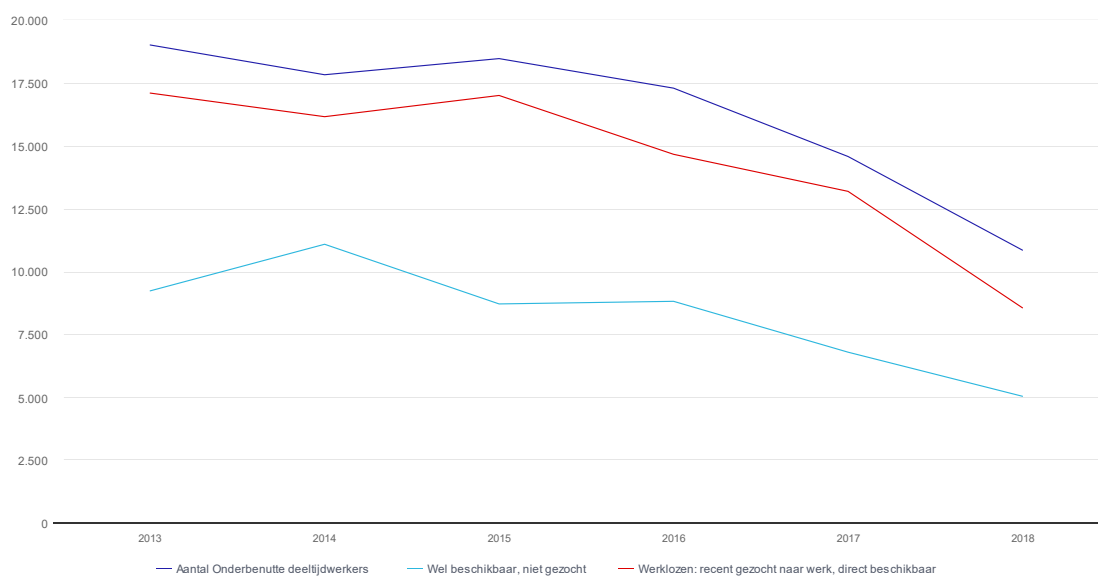
Bron: BBO-rom (DUO)

Het aantal hbo-studenten in de gezondheidszorg is de afgelopen jaren sterk gestegen, tot ruim 1.500 in schooljaar 2019/2020. Het aantal wo-studenten bleef redelijk stabiel, iets meer dan 200.

ONBENUT ARBEIDSPOTENTIEEL

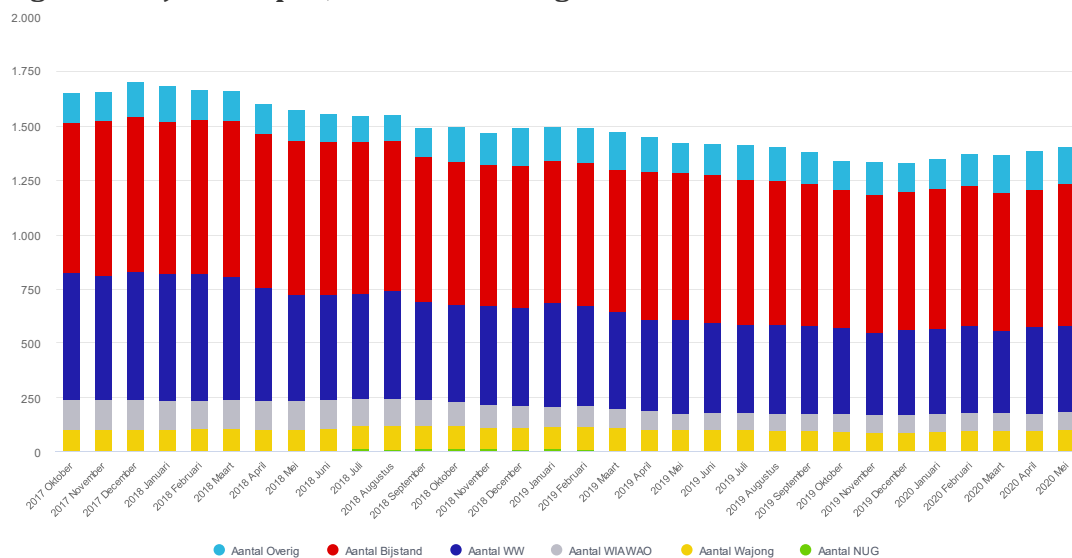
Het aantal mensen in arbeidsmarktregio Zwolle dat beschikbaar is voor werk neemt sinds 2013 af. Dit geldt met name voor werklozen. Onder de personen die geen betaald werk hebben en hiervoor beschikbaar zijn, was in 2018 in arbeidsmarktregio Zwolle 43 procent laagopgeleid, 41 procent middelbaar opgeleid en 16 procent hoogopgeleid. Het is lastig te zeggen hoeveel van deze personen de competenties hebben die nodig zijn om in de sector Zorg en welzijn te werken. Een dergelijke analyse zou mogelijk zijn met bijvoorbeeld www.skillsinzicht.nl.

Figuur 14 Personen beschikbaar voor werk, arbeidsmarktregio Zwolle

Bron: CBS microdata

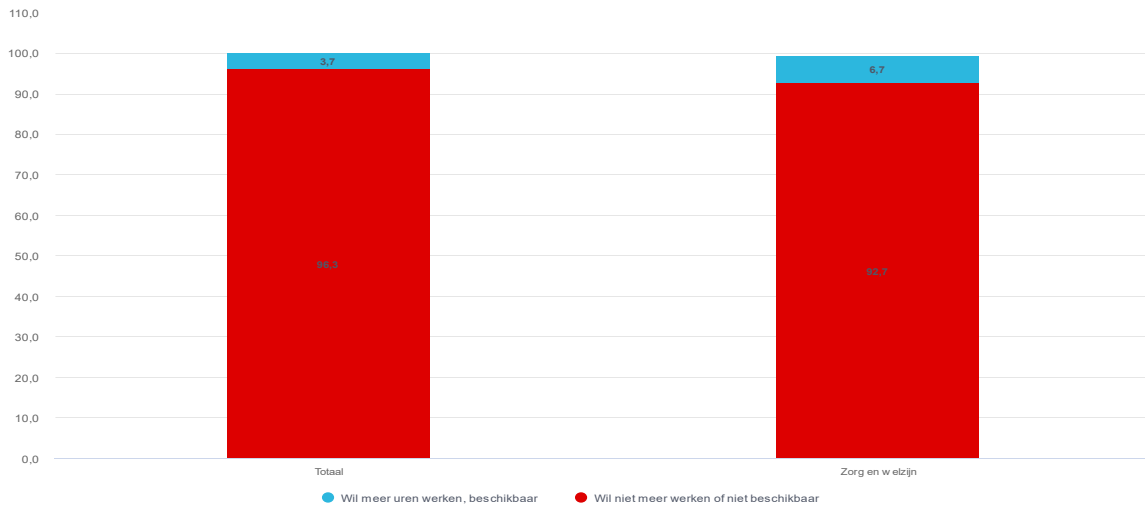
Figuur 15 Geregistreerde werkzoekenden zonder dienstverband, met een achtergrond in Zorg en welzijn beroepen, arbeidsmarktregio Zwolle

Bron: UWV

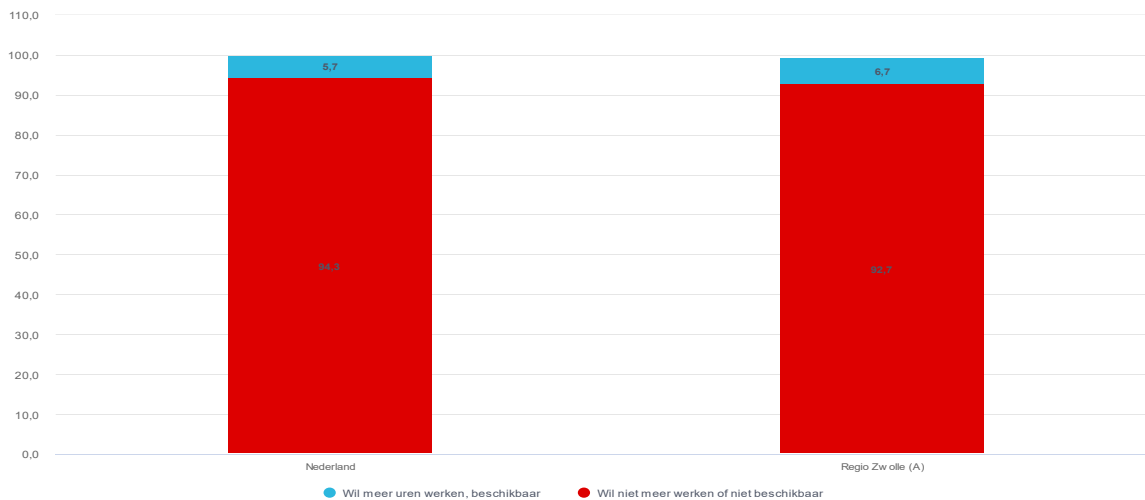
Vanaf 2017 tot december 2019 nam het aantal mensen met een uitkering en een achtergrond in Zorg en welzijn structureel af. Vanaf januari 2020 neemt het aantal mensen met een uitkering en een achtergrond in Zorg en welzijn weer licht toe. De uiteindelijke effecten van de coronacrisis op de arbeidsmarkt van Zorg en welzijn zijn nog niet verwerkt in deze trend.

Figuur 16.1 Werkenden, naar wens om meer uren te werken, arbeidsmarktregio Zwolle, totaal en sector Zorg en welzijn, 2019

Bron: CBS microdata

Figuur 16.2 Werkenden in de sector Zorg en welzijn, naar wens om meer uren te werken, Nederland en arbeidsmarktregio Zwolle, 2019

Bron: CBS microdata

De bovenstaande figuren laten zien dat er in 2019 nog ruimte was om personeelstekorten te verhelpen door bestaande werknemers voor meer uren in te zetten. In arbeidsmarktregio Zwolle geeft 7% in de sector Zorg en welzijn aan meer te willen werken en hier ook beschikbaar voor te zijn. Dit is meer dan op nationaal niveau (4%). In arbeidsmarktregio Zwolle was deze bereidheid binnen Zorg en welzijn ook groter dan voor het totaal van alle sectoren. De

bereidheid om meer uren te werken is na de eerste twee kwartalen van 2020 echter (sterk) geslonken, als gevolg van de coronacrisis ⁸.

⁸ AD, Zorgpersoneel uitgeput door coronacrisis: <https://www.ad.nl/binnenland/zorgpersoneel-uitgeput-door-coronacrisis-ze-behandelen-je-echt-als-dienstmeid~aa3452b9/>

ETIL RESEARCH GROUP

ArbeidsmarktInZicht.nl